

NECESITATEA ADAPTĂRII SISTEMULUI DE ÎNVĂȚĂMÂNT SUPERIOR LA PIAȚA MUNCII

Natalia STEFANCO

Schimbarea epocilor, de la industrială la cea postindustrială, a impus spațiului ex-sovietic un șir de reforme menite să facă față vitezei metamorfozelor din societate. Scopul oricărei reforme este obținerea unui progres în domeniul în care se aplică. Dacă ne referim la reforma învățământului, remarcăm faptul că în orice condiții social-economice ea începe cu revizuirea finalităților angajate la nivel de sistem și de proces educațional. Se urmărește perfecționarea managementului, modificarea structurii sistemului de învățământ, în ultimă instanță, modernizarea acestuia, calitatea fiind criteriul fundamental în aprecierea gradului de reușită al reformei. Începând cu anii 90 ai sec. XX, învățământul din republica noastră a intrat într-un proces de schimbări radicale, având drept bază componentele enumerate anterior. În acest sens, am progresat de jure, declarând trecerea la învățământul formativ, elaborând curricula, noi manuale etc.

Tranziția de la studii la muncă este negativ afectată de câțiva factori, inclusiv: calitatea joasă a învățământului, dezechilibrul dintre cererea și oferta de forță de muncă, lipsa experienței de muncă a tinerilor absolvenți și posibilitatea migrării pentru lucru necalificat, dar mai bine plătit peste hotare [1, p.103].

Universitățile trebuie să asigure piața muncii cu personal calificat potrivit necesităților. În situația în care acest obiectiv nu este atins de către instituțiile de învățământ superior – devine actuală problema încadrării absolvenților pe piața muncii, asigurarea lor cu locuri de muncă. În acest context, devine actuală și primordială buna și eficienta cooperare dintre învățământul superior și piața muncii, pentru care este destinat produsul instituțiilor de învățământ superior.

Deseori însă, instituțiile de învățământ superior se orientează, preponderent, spre necesități și cerințe concrete în oferta de servicii educaționale, iar problema calității se soluționează cu întârziere. Cauza acestei „întârzieri” rezidă în slabul sau inexistentul feedback dintre învățământul superior și piața muncii. Aceasta generează disfuncționalități și disproporții în sistemul educațional, decalaje în raporturile dintre piața serviciilor educaționale și cea a muncii, ce influențează în mod negativ calitatea pregătirii specialiștilor cu studii superioare [2, p.11].

În ultimul timp tot mai mult se vorbește despre faptul că sistemul de învățământ profesional trebuie să satisfacă permanent cererea schimbătoare a pieței muncii cu specialități. Situația mediului academic demonstrează altă tendință – alegerea specialității și instituției de învățământ deseori nu este corelată cu perspectiva de angajare (sau este orientată doar parțial). În asta și constă, de fapt, **problema:** piața muncii cere de la sistemul de învățământ superior satisfacerea necesităților sale socioeconomice în resurse umane calificate, iar piața învățământului superior satisface nevoile individuale ale persoanelor în obținerea studiilor superioare.

Cerințele societății față de rezultatele sistemului de învățământ, din punctul de vedere al eficienței, crește. În epoca în care fiecare vrea să aibă studii superioare finanțarea bugetară nu poate asigura satisfacerea acestor nevoi în totalitate. O parte din cheltuielile pentru învățământ statul este nevoit să o transmită societății. În așa fel societatea într-o măsură tot mai mare devine clientul direct al serviciilor educaționale. Studentul, care cheltuie mijloacele bănești ale familiei sale pentru învățământ, este interesat într-o măsură mai mare de rezultatele finale ale studiilor. Așteptările tinerilor în obținerea unui loc de muncă demn și a bunăstării în baza utilizării în practică a rezultatelor studiilor trebuie să fie satisfăcute. Cheltuielile surselor familiilor, precum și a timpului și a eforturilor indivizilor în învățământ trebuie să fie compensate cu obținerea unui loc de muncă, cu un salariu adecvat și întărirea statutului social al absolvenților. Dacă aceasta nu are loc pe o perioadă îndelungată, în societate inevitabil se nasc reacții negative: crește neîncrederea față de instituțiile de stat, incapabile să asigure calitatea necesară a pregătirii, se evidențiază dezamăgirea în însuși sistemul de învățământ, are loc reorientarea spre instituțiile de învăță-

mânt și programe din afară, apare nesiguranța tinerei generații în viitorul său. Și invers, obținerea unui loc de muncă decent în baza unor studii calitative, creșterea bunăstării indivizilor și a familiilor lor în urma muncii depuse în baza profesiei alese consolidează considerabil societatea.

Nivelul orientării programelor de învățământ spre piața muncii devine principalul indicator al eficienței învățământului superior și al calității pregătirii. Orientarea spre piața muncii se realizează prin colaborarea sistematică a învățământului și angajatorilor și se formalizează sub forma unor criterii și cerințe față de absolvenți din punctul de vedere al pregătirii practice curente în momentul angajării. În afară de aceasta, instituțiile de învățământ superior trebuie să reacționeze adecvat la schimbările previzibile ale structurii pieței muncii. În acest sens datele monitorizării pieții muncii și prognozarea aprecierii schimbării cererii trebuie să servească pentru ei o importantă orientare. Capacitatea însăși de a reacționa adecvat depinde de nivelul de autonomie a instituțiilor de învățământ superior în luarea deciziilor privind introducerea schimbărilor necesare în programele de pregătire și de stimularea pentru realizarea acestor schimbări. Desigur că concurența dintre instituțiile de învățământ superior pentru student este o stimulare importantă. Dar este total insuficient să se limiteze doar la una singură.

Se schimbă strategia instituțiilor de învățământ superior în ceea ce privește asigurarea absolvenților cu competențe profesionale, ce corespund cerințelor pieței muncii. În această legătură este necesară reflectarea inovațiilor în metodele de predare și de organizare a procesului de învățământ. Creșterea eficienței lecțiilor practice și a practicii petrecute de studenți la fel reprezintă o resursă a noii strategii, în folosirea căreia este interesată nu numai instituția de învățământ superior, dar și angajatorii.

Angajatorul este partea interesată în stabilirea scopurilor și rezultatelor pregătirii universitare. Astăzi a crescut considerabil actualitatea aportului businessului, angajatorului în determinarea problemelor și conținutului studiilor. De fapt întrebarea este pusă în așa fel, încât în dezvoltarea învățământului superior trebuie să participe două părți egale – angajatorii și comunitatea academică. Ambele părți trebuie să cunoască bine nevoile și interesele fiecăruia, să acționeze comunicând

și cooperând în vederea pregătirii lucrătorilor. Pentru aceasta sunt necesare forme și instituții de cooperare corespunzătoare timpului. Conducerea țărilor participante la procesul de la Bologna remarcă participarea insuficientă a angajatorilor și a partenerilor sociali în formularea cerințelor în pregătirea specialiștilor.

Munca are o importanță primordială în timpul actual, precum și lipsa ei la fel. Este una din principalele elemente ale economiei și o considerabilă sursă de venit. Este calea principală de integrare în societate și sinonimul propriei realizări. Consecințele crizei economice actuale și-au pus amprenta pe piața muncii. Anume tinerii sunt mai mult decât alții nevoiți să resimtă toate greutățile acestei crize.

Dezvoltarea noilor relații socioeconomice în R. Moldova a dus la necesitatea reformării sistemului de învățământ, în special a celui superior. Scopul modernizării sistemului de învățământ superior este intensificarea aportului acestuia în modernizarea socială și culturală a R. Moldova în vederea creșterii competitivității globale a țării.

Referințe:

1. POSTOLACHI, V. *Strategii de dezvoltare a pieței muncii din Republica Moldova*. Chișinău: CEP USM, 2009, p. 229.
2. JALENCU, M., NICULIȚĂ, A., PALADI, F. *Sistemul inovativ al universităților: intraprenoriatul mediului universitar*. Chișinău: CEP USM, 2015, p. 288.
3. Reflecții ale membrilor echipei de Experți Naționali în Reforma Învățământului Superior din cadrul Programului Erasmus+. Tendințe actuale în învățământul superior din Republica Moldova. Ediția 2015.
4. BACIU, S. *Paradigma managementului calității în instituțiile de învățământ superior*. Chișinău: ASEM, 2014, p. 437.